

UDENRIGSMINISTERIET

Den 20 april 2006

Udenrigsudvalgets spørgsmål
nr. 53 af den 4. april 2006

Spørgsmål 53:

”Ministeren bedes redegøre for retsstillingen i den afghanske forfatning for dels kvinder, dels personer, der konverterer fra islam til kristendom, j.fr. sagen om Abdul Rahman.”

Svar:

Der spørges specifikt til retsstilling ifølge den afghanske forfatning og derfor gennemgås nedenstående de relevante paragraffer. Imidlertid eksisterer der et komplekst forhold mellem forfatningen og islamisk lov, som viste sig tydeligt med den nylige omvendelsessag og også tidligere har været fremme i diskussionen om kvinders rettigheder. Svaret belyser derfor også vigtigheden af generelt at styrke retssikkerheden og menneskerettigheder i Afghanistan. Det internationale samfund bidrager hertil.

Kvinders rettigheder

Afghanske kvinders rettigheder er sikret i den afghanske forfatning ikke mindst med følgende paragraf:

Article 22: Any kind of discrimination and distinction between citizens of Afghanistan shall be forbidden. The citizens of Afghanistan, man or woman, have equal rights and duties before the law.

Kvinder er også sikret politisk indflydelse gennem et forfatningssikret kvotesystem vedrørende begge kamre i det afghanske parlament (paragraf 83 og 84) - hvilket allerede har resulteret i 68 kvinder i underhuset og flere end de forfatningssikrede 17 kvinder i overhuset.

Ligeledes er kvinders rettigheder sikret gennem Afghanistans ratificering af Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination (CEDAW). Respekt for FN-konventioner, som Afghanistan har ratificeret, er sikret i forfatningen:

Article 7: The United Nations Charter, inter-state agreements, as well as international treaties to which Afghanistan has joined, and the Universal Declaration of Human Rights shall be respected.

Desuden skal nævnes at den nye handlingsplan, National Action Plan for Women in Afghanistan (NAPWA), sikrer kvinders deltagelse og rettigheder i alle sektorer af det afghanske samfund. Gennemførelsen af NAPWA er desuden sikret som et mål i såvel den nyligt indgåede aftale med det internationale samfund - Afghanistan Compact – ligesom det indgår i den afghanske udviklingsplan – Interim Afghanistan National Development Strategy.

Religionsfrihed/ retsstilling for personer, der konverterer fra islam til kristendom

Forfatningen slår fast, at Afghanistan er en islamisk republik:

Article 1: Afghanistan shall be an Islamic Republic, independent, unitary and indivisible state.

Men andre religioner er tilladte:

Article 2: The sacred religion of Islam shall be the religion of the Islamic Republic of Afghanistan. Followers of other faiths shall be free within the bounds of law in the exercise and performance of their religions rights.

Førnævnte paragraf 7 om Afghanistans respekt for FN's universelle menneskerettighedserklæring og internationale konventioner som Afghanistan har tiltrådt, herunder FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, må også ses som en anerkendelse af alles ret til tanke- og religionsfrihed.

Forfatningen og islamisk lov

Idet omvendelse ikke er direkte nævnt i forfatningen kom yderligere to paragraffer frem i diskussionen om den nylige omvendelsessag:

Article 3: No law shall contravene the tenets and provisions of the holy religion of Islam in Afghanistan

og

Article 130: In cases under consideration, the courts shall apply provisions of this Constitution as well as other laws. If there is no provision in the Constitution or other laws about a case, the courts shall, in pursuance of Hanafi jurisprudence, and, within the limits set by this Constitution, rule in a way that attains justice in the best manner.

Hermed åbnes der for afgørelser ifølge islamisk lov (Hanafi er en af de fire vigtigste skoler inden for Sharia-lovgivning), hvor omvendelse (apostasi) i nogle tilfælde kan straffes med døden.

Den afghanske lovgivning er endnu ikke fuldt udbygget. Den lov som skal definere rettigheder for andre trossamfund jævnfør paragraf 2 i forfatningen, findes således ikke endnu. Det medfører at den afghanske forfatning er åben for fortolkning, og det er derfor vigtigt i en analyse af afghanske retsforhold også at inddrage andre elementer end forfatningens ord alene. Disse omfatter konteksten for en domsafgørelse - f.eks. om den enkelte dommer er juridisk uddannet, samt ikke lader sig påvirke af andre kræfter (folkestemningen, religiøse ledere, politikere etc.) til at træffe en afgørelse, der er funderet i islamisk lov, og dermed måske strider imod de universelle menneskerettigheder.

Beskyttelsen af kvinders og omvendtes rettigheder - og afghaneres menneskerettigheder i det hele taget - afhænger derfor ikke af forfatningens paragraffer alene, men kan overordnet ses som et af de vigtigste mål for den opbygningsproces, der foregår i Afghanistan lige nu og hvori Danmark er en af mange partnere.

I Afghanistan Compact og Afghanistan National Development Strategy er treenigheden god regeringsførelse, indførelsen af et retssamfund og menneskerettigheder et prioriteret område, hvortil der er formuleret specifikke mål, som såvel den afghanske regering som det internationale samfund har forpligtet sig til at opfylde i de kommende år. Denne proces skal ikke alene opbygge en afghansk stat, der kan og vil respektere og beskytte sine borgeres rettigheder, men

også uddanne og oplyse den afghanske befolkning om disse rettigheder, respekten for hinandens forskellighed og den enkelte borgers frihed og ansvar i en demokratisk stat.